

- O. & K. HEINROTH (1941): Journ. f. Ornithologie 89.
 H. B. HITCHCOCK (1952): Proc. American Philosophical Society 96.
 G. KRAMER (1952): Ibis 94; (1952 a): Zeitschr. f. Tierpsychologie 9; (1953): Journ. f. Ornithologie 94.
 G. KRAMER & U. VON ST PAUL (1950): Zeitschr. f. Tierpsychologie 7; (1951): Verh. d. deutschen Zool. Ges. 1951; (1954): Der Orn. Beobachter 51.
 G. V. T. MATTHEWS (1951): Journal of experimental Biology 28; (1952): Behaviour 4; (1953): Journal of exp. Biol. 30; 1955: Bird Navigation, Cambridge.
 B. B. RIVIÈRE (1929): Proc. Sixth Int. Ornith. Congr. Copenhagen, 1926.
 J. VERWEY (1954): Ardea 41.
 H. L. YEAGLEY (1947): Journal of Applied Physics 18; (1951): Journ. Appl. Physics 22.

De Siberische Taling, *Anas formosa* Georgi, dwaalgast voor Nederland

door
Mr J. KIST

De moderne inzichten omtrent de oorzaken van het verschijnsel der „verdwaling” van vogels naar oorden, welke buiten hun normaal verspreidingsgebied liggen, alsmede het feit, dat men in de huidige tijd de neiging heeft wat minder stringente eisen te stellen aan de plaatsing van een soort op de nationale lijst, maken het wenselijk de Nederlandse avifaunistische lijst aan een herziening te onderwerpen en tevens de normen vast te stellen, waaraan een nieuwe soort of ondersoort dient te voldoen om als „Nederlandse vogel” te kunnen gelden. In dit opzicht is men ons in Groot Britannië reeds voorgegaan, alwaar in 1953 de British Ornithologists' Union uit haar midden een "British Records Sub-Committee" in het leven heeft geroepen, die tot taak heeft te adviseren omtrent de authenticiteit van voor opnemering in de Britse "Check-List" voorgestelde soorten en ondersoorten. Het lijkt mij alleszins nuttig, dat wij in ons land dit Engelse voorbeeld volgen en in de naaste toekomst overgaan tot de instelling van een representatief orgaan, waaraan een dergelijke taak wordt opgedragen.

Uitsluitend teneinde te demonstreren, dat onze laatste avifaunistische lijst, neergelegd in „De Nederlandsche Vogels” door EYKMAN c.s., niet het laatste woord is geweest, heb ik als een m.i. duidelijk voorbeeld genomen de Siberische Taling, *Anas formosa* Georgi. Van deze soort zijn voor ons land de volgende gegevens bekend:

8 maart 1909:	één adult ♂, gevangen in een Groningse kooi.
28 januari 1913:	2 ♂♂ en 2 ♀♀, in een kooi bij Hasselt, waarvan 2 gevangen.
medio maart 1913:	één ♀, gevangen in Friesland.

maart 1922 :	12 ex., waargenomen in een kooi op Duiveland.
1 april 1923 :	2 ♂ ♂ en één ♀, in dezelfde kooi op Duiveland.
22 januari 1924 :	één ♂, gevangen in een kooi in de Biesbos.
medio mei 1924 :	2 ♂ ♂ en één ♀, in dezelfde kooi op Duiveland.
medio mei 1925 :	5 ex., in dezelfde kooi op Duiveland.
30 sept. of 1 okt. 1941 :	één ♂, gevangen in een kooi bij Piaam.
29 november 1948 :	één ♂, gevangen in een kooi bij Dantumawoude.
2 november 1952 :	één ex., gevangen in een kooi bij Lekkerkerk (vertoefde daar reeds ongeveer 5 weken).

Wanneer men dit respectabel aantal vangsten en waarnemingen van in totaal 33 exemplaren in aanmerking neemt, dan vraagt men zich af, waarom EYKMAN c.s. (evenals VAN OORDT en VERWEY in hun lijst van 1925) de Siberische Taling alleen „met kleine letter en zonder nummer” hebben vermeld en deze soort niet in hun lijst hebben opgenomen. EYKMAN c.s. motiveren hun beslissing niet expressis verbis, doch kennelijk hebben zij gemeend, dat in al deze gevallen de mogelijkheid van ontsnapping uit gevangenschap voor de hand lag, daarbij ongetwijfeld mede rekening houdend met het feit, dat de Siberische Taling een in Oost-Azië levende soort is. Ik acht dit standpunt niet juist, en zulks op grond van de volgende argumenten :

1. Beslissend acht ik allereerst — en dat was het kennelijk ook voor SNOUCKAERT en VAN OORT, die de Siberische Taling als een Nederlandse vogel beschouwden — de Duivelandse gevallen, waarbij deze soort in het voorjaar van vier achtereenvolgende jaren (1922 t/m 1925) in meer dan één exemplaar (resp. 12, 3, 3 en 5) werd waargenomen. Het is waarschijnlijk, dat de waarnemingen in 1923 t/m 1925 alsmede de vangst op 22 januari 1924 van een ♂ in een kooi in de Biesbos betrekking hebben op het oorspronkelijke troepje van 12 vogels van maart 1922, dat blijkbaar de weg naar het verre moederland niet heeft kunnen terugvinden. Maar daarmee is de herkomst van dat troepje van 12 (zegge : twaalf) nog niet verklaard !

En als men zich dan aan een verklaring van deze herkomst zet, dan lijkt het mij evident, dat de ontsnappingstheorie niet houdbaar is, zowel in de versie, dat ergens in West-Europa tegelijkertijd 12 Siberische Talingen uit een zelfde vogelpark of dierentuin zouden zijn ontsnapt (op gave vleugels!), als in de variant, dat in een zelfde periode op verschillende plaatsen ontsnappingen hebben plaats gevonden, waarna de „deserteurs” elkaar „gevonden” zouden hebben om getwaalven de kooi op Duiveland te bezoeken !

Dat men hier met „wilde” vogels heeft te doen gehad, lijkt mij niet twijfelachtig.

2. Gelijksortige overwegingen gelden voor de waarneming op 28 januari 1913, toen vier Siberische Talingen in Overijssel werden aangetroffen. Ook hier is het aantal te groot om de ontsnappings-hypothese een redelijke graad van waarschijnlijkheid te verschaffen. Bovendien is er nog de vangst (ongeveer 6 weken later) van een ♀ in maart 1913 in het nabij gelegen Friesland, welke de ontsnappingstheorie verzwakt, doch daarentegen duidelijk steun verleent aan de veronderstelling, dat in 1913 (evenals in 1922) kennelijk een troepje Siberische Talingen op de najaarstrek is afgedwaald naar Nederland.

3. Opvallend is ook, dat de tijdstippen van waarneming niet gelijkelijk over het kalenderjaar verdeeld zijn, doch zich concentreren rondom de trektijden. Zes waarnemingen dateren uit de periode maart-half mei en vijf uit die van eind september-eind januari (bij talingen houdt de trekverplaatsing aan tot diep in de winter). Dit is allemaal wel erg „toevallig” en versterkt de toch al zwakke ontsnappingstheorie geenszins. En als men vervolgens constateert, dat de sporadische waarnemingen in het buitenland (Italië 27 december 1881; Frankrijk ¹⁾ eind november 1836 en januari 1924, tegelijk met de vangst van 22 januari 1924 in de Biesbos; België 21 november 1888 en januari 1935 alle eveneens in de periode van de najaarstrek werden gedaan, dan is dat in de ontsnappingstheorie evenmin verklaarbaar.

Overigens is het feit, dat verreweg de meeste Europese waarnemingen van de Siberische Taling in Nederland werden gedaan, alleszins verklaarbaar. Het kooikersbedrijf is een specifiek Nederlands ambacht; en eendenkooien werken als een magneet op trek-kende en overwinterende eenden. Het is dus niet verwonderlijk, dat men in Nederland meer kans heeft de Siberische Taling te identificeren dan elders. Hadden wij onze kooien niet gehad, dan was de Siberische Taling aan onze aandacht ontsnapt. Alle waarnemingen in Nederland zijn immers afkomstig uit de kooien!

4. Ook de omstandigheid, dat de Siberische Taling N.O. Azië bewoont, lijkt mij geen afdoend argument tegen de reële veronderstelling, dat de waarnemingen in West-Europa „wilde” exemplaren hebben betroffen. Wij weten thans wel, dat trekvogels onder bepaalde meteorologische omstandigheden over enorme afstanden kunnen „verdwalen”, zowel over zee als over land. Sedert 1950 werden er 13 nieuwe soorten aan de Britse lijst toegevoegd; allemaal vogels, welke hun broed- en overwinteringsgebied hetzij in Amerika hetzij in Azië of Afrika hebben. En hieronder waren er 9 soorten van kleine landvogels, die bij lange na niet de capaciteiten

¹⁾ Ook 24 maart 1943 (zie MAYAUD, *Commentaires sur l'Ornithologie Française*, 2e Supplément; *Alauda* 14, 1946, p. 128) (Red.; t. K.).

hebben van een uitstekende en snelle vlieger als de Siberische Taling! Bedenkt men, dat in Engeland in de winter geringde eenden (als Wilde Eend, Wintertaling, Pijlstaart, Slobeend enz.) in Rusland tot aan 60° O.L. werden teruggevonden, dan is het geenszins verwonderlijk, dat in exceptionele gevallen de Siberische Taling vliegtechnisch in staat is West-Europa te bereiken.

Op grond van vorenstaande argumenten ben ik van oordeel, dat de Siberische Taling een plaats op de Nederlandse lijst toekomt. In het veld is het zeer fraaie ♂ in prachtkleed onmiddellijk te herkennen aan de bont getekende kop, waarvan de geelwitte zijden gehalveerd worden door een van het oog uit verticaal naar beneden lopende en naar de kin toe afbuigende zwarte streep. Het ♀ onderscheidt zich van de ♀♀ van Winter- en Zomertaling doordat het wat groter is, een donkere streep door het oog heeft en daarboven een lichte wenkbrauwstreep, welke ter hoogte van het oog onderbroken is.

Reuzensterns, *Hydroprogne caspia* (Pallas), overzomerend bij Kampen

door

C. G. B. TEN KATE

[With summary : First record of summering of Caspian Terns
(*Hydroprogne caspia*) in the Netherlands]

(38ste Publicatie van de „Club van Zuiderzeewaarnemers”)

In 1955 werd in het ter plaatse vrij brede gedeelte van het randmeer van de toekomstige Polder Oostelijk Flevoland tussen Roggebotsluis en Ketelhaven bij Kampen een kunstmatig eilandje aangelegd met grond, die was vrijgekomen bij het baggeren van de scheepvaartgeul, zoals dat in vorige jaren (zie Limosa, 27, p. 119—131) reeds in de zône tussen Roggebotsluis en Elburg was geschied.

In het broedseizoen 1956 was dit eilandje, op een smalle randbeplanting met wilgenstek tegen verstuiving en afslag na, nog geheel kaal. Bij het huidige IJsselmeerpeil is de opp. ruim 1.3 ha.

Toen ik op 9 j u n i met vogelwachter KORIDON voor het eerst naar het er tegenoverliggende dijkgedeelte ging om vandaar een indruk van de situatie te krijgen, hadden we nauwelijks het kleine strookje grond in de kijker of we zagen er een zeer grote Stern met donkere bovenkop zitten, duidelijk groter dan de er bij zittende Kokmeeuwen. De vogel deed me onmiddellijk denken aan de Reuzenstern, welke ik op 20 augustus 1943 gedurende ongeveer een uur had kunnen observeren aan de kust van het Kampereiland, niet ver daar-